

Rechtmatigheidsverantwoording waterschappen en de accountantscontrole

Op 27 september 2022 heeft de Eerste Kamer ingestemd met het Wetsvoorstel versterking decentrale rekenkamers. Dit wetsvoorstel bevat naast de wettelijke verplichting tot het instellen van een volledig onafhankelijke, extern samengestelde rekenkamer ook de invoering van de rechtmatigheidsverantwoording door het dagelijks bestuur.

De voortgang van de invoering van de rechtmatigheidsverantwoording door het dagelijks bestuur is als volgt:

- De wijziging van de rechtmatigheidsverantwoording heeft invloed op de verordening ex artikel 109 Waterschapswet (Verordening controle op het financieel beheer en op de inrichting van de financiële organisatie). In de vergadering van uw commissie van 22 november a.s. wordt u gevraagd de Ledenvergadering van 13 december a.s. te adviseren om in te stemmen met deze modelverordening;
- Op grond van enkele ontwikkelingen op het gebied van rechtmatigheidsverantwoording bij gemeenten en provincies wordt hoofdstuk 4 (De beleidsvoorbereiding en de verantwoording) van het Waterschapsbesluit naar verwachting voor het eind van het jaar op onderdelen aangepast (enkele begripsbepalingen worden toegevoegd en enkele bepalingen worden aangescherpt). De aanpassingen hebben geen invloed op de werking van de regelgeving. Wel heeft de commissie Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV; dit is de commissie die zorg draagt voor een eenduidige uitvoering en toepassing van hoofdstuk 4) een actualisatie van de Kadernota Rechtmatigheid gepubliceerd waarin nadere duiding is gegeven aan het (praktisch) toepassen van de rechtmatigheidsverantwoording. Waterschappen deze kadernota gebruiken bij het verder implementeren van de rechtmatigheidsverantwoording;
- Hoofdstuk 5 van het Waterschapsbesluit (De accountantscontrole) is naast aanpassing op grond van de Wet versterking decentrale rekenkamers voor wat betreft de rechtmatigheidsverantwoording door het dagelijks bestuur ook volledig in overeenstemming gebracht met het zogenaamde Besluit accountantscontrole decentrale overheden (het Bado). In het Bado zijn de bepalingen voor de accountantscontrole voor gemeenten en provincies opgenomen. Omdat het Bado na wijziging én Hoofdstuk 5 van het Waterschapsbesluit na wijziging volledig gelijklopend zullen zijn, hebben de ministeries van Infrastructuur en Waterstaat (IenW) en Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) afgesproken dat in het Bado wordt opgenomen dat het Bado ook van toepassing is voor waterschappen. Dat betekent dat hoofdstuk 5 van het Waterschapsbesluit komt te vervallen en vanaf het verslaggevingsjaar 2025 het Bado ook van toepassing is voor waterschappen;
- Het ministerie van BZK heeft een procedure in gang gezet om het Bado (en de verslaggevingsregels voor provincies en gemeenten) aan te passen o.a. ten aanzien van de door de accountant te hanteren verantwoordingsgrens voor de materialiteit voor de controle van de jaarrekening. Deze procedure heeft vertraging opgelopen omdat de Algemene Rekenkamer fundamentele bezwaren heeft geuit tegen de wijzigingen van het Bado en de verslaggevingsregels voor gemeenten en provincies. Deze bezwaren richten zich onder andere op de omschrijving of het ontbreken daarvan van een aantal begrippen, de maximale hoogte van de verantwoordingsgrens voor de rechtmatigheidsverantwoording (2% in plaats van 3%) en de goedkeuringstolerantie die de accountant hanteert bij het afgeven van een getrouwheidsoordeel over de rechtmatigheid. Het ministerie van BZK heeft op grond hiervan het Bado en de verslaggevingsvoorschriften voor gemeenten en provincies aangepast. Wijziging van het Bado en de verslaggevingsregels voor gemeenten en provincies leidt ook tot dezelfde aanpassingen voor de verslaggevingsregels voor waterschappen. Het voorstel voor wijziging van zowel het Bado als de verslaggevingsvoorschriften voor gemeenten, provincies en waterschappen ligt op dit moment ter advisering bij de Raad van State;

- Vanaf 2021 ondersteunt de Unie de waterschappen bij de implementatie van de rechtmatigheidsverantwoording. Voor 2024 zijn drie bijeenkomsten voorzien. Over een eventueel vervolg in 2025 (de projectperiode loopt tot en met 2024) moeten nog nadere afspraken worden gemaakt.

Achtergrondinformatie

Aanleiding

Met de invoering van de Wet versterking decentrale rekenkamers moeten de dagelijkse besturen van de waterschappen met een rechtmatigheidsverantwoording voortaan zelf een verklaring afleggen over de vraag of de in de jaarrekening opgenomen financiële feiten in overeenstemming met de daarvoor geldende regelgeving tot stand zijn gekomen. Tot het invoeringsmoment van de wet is het de verantwoordelijkheid van de accountant om deze verklaring bij de jaarrekening te geven. De wet treedt voor de waterschappen in werking op 1 januari 2025.

Vorbereiding rechtmatigheidsverantwoording

De Unie organiseert een aantal activiteiten om de waterschappen te ondersteunen in hun voorbereidingen op de invoering van de rechtmatigheidsverantwoording door het dagelijks bestuur. Om te zorgen dat de ondersteuning van de Unie aansluit op de behoefte van de waterschappen, is een werkgroep gevormd van met name een aantal concerncontrollers van de waterschappen. Vooral deze functie staat intern bij de waterschappen aan de lat om het voorbereidingstraject te organiseren.

De Unie organiseert de volgende activiteiten:

- De werkgroep heeft een *spoorboekje* ontwikkeld dat de onderwerpen bevat die een waterschap tijdens de voorbereiding op de rechtmatigheidsverantwoording 'beet moet pakken'. Naast een beschrijving van deze onderwerpen zijn ook tips vanuit de praktijk van gemeenten, provincies en accountants opgenomen, die zijn opgetekend in interviews die door het Uniebureau zijn gehouden. Omdat de onderwerpen in het spoorboekje in de voorbereidingstijd tot 1 januari 2025 zijn geplaatst, bevat het spoorboekje eveneens een planning voor de implementatie.
- Er is een *online platform Rechtmatigheidsverantwoording* ingericht waar medewerkers van waterschappen, belastingsamenwerkingen en laboratoriumsamenwerkingen lid van kunnen worden. Dit platform kunnen waterschappen vullen met kennis, ervaringen en documenten en er kunnen vragen, oproepen enz. op worden geplaatst. Ook het Uniebureau voorziet dit platform van relevante, nieuwe informatie.
- De Unie organiseert richting de implementatie in 2025 drie keer per jaar een *ambtelijke bijeenkomst* over het onderwerp rechtmatigheidsverantwoording. Er worden gastsprekers uitgenodigd en waterschappen kunnen onderling kennis en ervaringen delen.